

ناخواه جهانی شدن، در معرض بازنگری قرار گرفته‌است.

بله اکنون با توجه به اینکه برخی کشورها رفتاری خود در دام ویروس کرونا را حاصل روابط خارجی می دانند پس به این نتیجه می‌رسند که باید روابط بین الملل محدود شود. این افراد فکر می‌کنند که اگر جلوی مثلا تجارت و مبادله و... کشورها یا یکدیگر گرفته شود مساله حل خواهد شد، در صورتی‌که به هیچ عنوان چنین نیست. قطع رابطه یا کم کردن این روابط بین‌المللی فقط منجر به آن می‌شود که قدرت اقتصادی همه کشورها پایین بیاید. در نتیجه آن نیز قدرت مقابله با این بیماری و سایر شوک‌های منفی کاهش خواهد یافت. در شرایط فعلی باید عکس این روند حرکت شود. باید همکاری‌ها و مبادلات بیشتر شود. مثلاً اگر کشوری نمی‌تواند نیازهای بهداشتی خود را تأمین کند، باید توسط کشورهای قوی‌تر مورد حمایت قرار گیرد. این بیماری دارد به کل دنیا لطمه وارد می‌کند و باید مردم کشورها با همکاری یکدیگر برای مقابله با آن اقدام کنند. به نظر من اگر روندی در جهت کمتر کردن روابط بین‌المللی بین کشورها هم در حال وقوع باشد جای نگرانی و تأسف است. به آقای ترامپ توجه کنید. ایشان همیشه مخالف تجارت جهانی، مهاجرت برای کار و مهاجرت به طو کلی بوده‌است. این موضوع دیگر ربطی به کرونا ندارد ولی به هر حال بحران کرونا می‌توان به دست ترامپ یک مستمسک سیاسی دهد که امیال خود را بواسطه آن بیشتر اجرا کند. اما در عین حال این احتمال هم وجود دارد که دونالد ترامپ دیگر به‌عنوان رئیس جمهوری امریکا انتخاب نشود. بنابراین در دست بعضی از رؤسای کشورها ممکن است از بحران کرونا سوءاستفاده کرده تا به وسیله آن در جهت انزوله کردن کشور خود سیاستگذاری کرده‌ولی چنین اقدامی حداقل در شرایط کنونی اقدام سنجیده‌ای نیست. بله، برخی با توجه به جغرافیای محل تولد ویروس

گفت، بله اکنون این بیماری در چین مهار شده ولی اثرات بازگشت مجدد آن در برخی شهرهای آن کشور قابل مشاهده است. بنابراین اکنون زود‌است که بگوئیم مثلاً چین موفق بوده‌ است همان‌طور که این کشور نیز خود را در مهار بیماری موفق نمی‌داند بلکه اعلام می‌کند در مرحله اول موفق بوده‌ است. به‌نظر من در ایران نیز در مرحله اول بیماری تا حدودی موفقیت نسبی حاصل شده‌ است. مردم کشور نیز توانسته‌اند با همکاری خود منحنی اپیدمیک را به سمت پایین هدایت کنند. هر چند که اکنون می‌بینیم حرکت به سمت پایین در حال کندتر شدن است. بنابراین در این مرحله نمی‌توانیم با قطعیت قضاوت کنیم که کدام مدل از نظام‌های سیاسی و اقتصادی بهتر توانسته‌اند با بیماری مقابله کنند. با این حال می‌توان نتیجه‌گیری کرد که کشورهایی که زود عمل کردند، همچنین کشورهایی که خدمات بهداشتی عمومی آنها در سطح بالاتری قرار داشته و همین‌طور کشورهایی که مردمشان به دولتمردان خود اعتماد بیشتری دارند و به عبارتی سرمایه اجتماعی بیشتری دارند موفق‌تر بوده‌اند. البته لازم است نقش عوامل زیستی و جغرافیایی را هم در نظر داشته باشیم. مثلاً گرمی و رطوبت هوا هم در میزان ابتلا به این بیماری مؤثر بوده‌ است. همان‌طور که در مالزی و تایلند این بیماری گسترش چندانی نیافته‌ است. به این دلیل که شواهد موجود حاکی از آن است که این بیماری در کشورهای گرم و مرطوب کشش چندانی ندارد ولی سرعت گسترش این بیماری در کشورهای سرد و خشک بیشتر است. بنابراین می‌توان پیش‌بینی کرد که بیماری در تابستان کشورهای گرم و مرطوب بسیار کم و ضعیف شود و به کشورهای مثلاً استرالیا و آفریقای جنوبی برود که در حال گذراندن زمستان هستند و بعد البته به باز ممکن است دوباره به مناطق شمالی دنیا برگردد. باید متوجه باشیم

وارد می‌کند. در مجموع باید بگوئیم اثر کرونا بر گروه‌های مختلف اجتماعی و اقتصادی همگن نیست و همین موضوع مقابله با آن را هم دشوارتر و پیچیده‌تر کرده است بنابراین به همین دلیل هوشمند عمل کردن بسیار حائز اهمیت است. البته مهم این است که هوشمند عمل کردن چطور اجرا شود؟ این موضوع نیاز به برنامه‌ریزی دقیق از سوی سیاستگذاران و در عین حال همکاری مردم دارد. سیاستگذاری‌های دولت برای بازگشایی اقتصاد باید با فاصله‌گذاری اجتماعی توسط مردم همخوانی داشته باشد. به این ترتیب نباید کمک‌ها به برخی شرکت‌های بزرگ و بانک‌هایی که می‌توانند با فاصله‌گذاری اجتماعی هم امور خود را پیش ببرند، جاری شود. بلکه کمک‌ها باید به مشاغلی تعلق گیرد که امکان ادامه حیات با فاصله‌گذاری اجتماعی ندارند. سیاستگذاری‌های اقتصادی اکنون باید هدفمند باشد. من فکر می‌کنم در مرحله‌ای که اکنون ایران قرار دارد، باید اجازه داده شود برخی مشاغل باز شوند ولی همان‌طور که گفتم دولت موظف است با سیاستگذاری‌های بخردانه و هدفمند به حفظ مشاغل در نظر داشته باشیم. مثلاً گرمی و مانع بازگشت پر قدرت بیماری در مرحله بعدی شوند.

■ **ایران در سال‌های اخیر به دلیل موضوع تحریم با کسری بودجه مواجه بود. جریان ویروس همه گیر کرونا هم به میان آمد که دولت را بیش از پیش با مشکل روبه‌رو کند. چه تحلیلی از وضعیت کنونی اقتصاد ایران دارید؟ دولت چه راهکاری برای احیای اقتصاد دارد. اکنون نگرانی‌هایی برای جهش مجدد تورم هم وجود دارد چه تحلیلی از این وضعیت دارید؟**

می‌دانیم که شدت تحریم‌ها در سال‌های اخیر خیلی بالا رفته است ولی به‌نظر من اقتصاد کشور همیشه قادر است خود را با تحریم‌ها تطبیق دهد. در سی سال

■ یکشنبه ۱۴ اردیبهشت ۱۳۹۹
 ■ سال بیست و ششم
 ■ شماره ۷۳۳۷

دولت در زمان شیوع کرونا شکل بگیرد، دولت دیگر لازم نیست چندان به فکر آثار تورمی این حمایت‌ها باشد. اگر کمک‌های دولت به گونه‌ای باشد که عرضه کالا ادامه یافته و کاهش تولید را کم کند خود به خود به عرضه کل کشور کمک کرده و این روند در مسیر کاهش فشار تورمی است.

■ **تأکیدتان بر این است که میزان موفقیت دولت در نتیجه بودن آن‌ها، بیشتر منوط بر شناسایی گروه‌های هدف است؟**

بله و این حمایت‌ها دو بخش است. بخش اول مربوط به دهک‌های پایین در آمدی است که در اثر کرونا زندگی آنها با دشواری بیشتری روبه‌رو شده و اکنون نیاز به حمایت‌هایی برای تأمین حداقل‌های زندگی دارند. بخش دوم کمک مربوط به حفظ مشاغل افراد است و این دوسیاست مکمل همدیگر است.

■ **دولت برای حمایت از این دو بخش که به آن اشاره کردید با محدودیت روبه‌رو است. تحریم نفتی وجود دارد، در آمد مالیاتی به دلایل مختلف از جمله ناسامانی نظام مالیاتی، قادر به تأمین مصارف دولت نیست، از منابع صندوق توسعه ملی هم برداشت کرده و اکنون ظاهر آنها گزینگی ریز می‌استقراض از بانک مرکزی است. بعضی می‌گویند در شرایط موجود استقراض از بانک مرکزی تنها بهترین گزینه‌است. چه توصیه‌ای دارید؟**

به نظر من اوراق قرضه دولتی هم گزینه مناسبی است هر چند دولت برای استفاده از این ابزار باید سود مناسبی در نظر بگیرد. بویژه در شرایطی که بورس ایران رکورد شکنی می‌کند. بورس ایران این روزها وضعیت جالبی دارد. در حالی که بازار بورس در دنیا با بحران روبه‌رو شده بازار بورس در ایران رونق گرفته است.

■ **به نظر شما اوراق قرضه دولتی باسود جذاب به سیاست استقراض از بانک مرکزی را حجت‌دارد؟**

معتمدحم تحریم به دنبال خود فرصت‌هایی هم به همراه می‌آورد. تحریم تشویق می‌کند اقتصاد داخلی کشور گسترده شده و تابع تولیدات خود شود. نکته‌ای که اکنون در رابطه با بحران کرونا و تحریم‌های ایران وجود دارد این است که تحریم نفت ایران باعث شده که کرونا نتواند بحران دیگری از بابت کاهش فروش نفت بر اقتصاد ایران تحمیل کند

به‌نظر من دولت ترکیبی از دو گزینه را باید به کار ببندد. یعنی هم استقراض از بانک مرکزی و هم استفاده از اوراق قرضه دولتی. این دومی می‌تواند برای دولت تأمین منابع مالی کند تا سیاست‌های خود را به‌صورت هماهنگ اجرا کند. با این حال نباید از نحوی عمل شود که استقراض از بانک مرکزی دائمی شود. دولت باید حدی برای آن در نظر بگیرد. مثلاً پیش‌بینی کند با توجه به اینکه به نظر می‌رسد کشورها تا یک سال و نیم با این بیماری درگیر هستند، برای پوشش نیازهای خود در زمینه حمایت از آسیب‌های اقتصادی کرونا تا مثلاً همان ۱.۵ سال مجاز باشد از منابع استقراض از بانک مرکزی استفاده کند. حالا اگر مثلاً واکسن آن کشف شد دیگر نیازی به ادامه‌دار شدن این سیاست‌ها نیست. اکنون دولت باید هر چه در توان دارد برای حداکثر کردن مشارکت مردم در اقتصاد به کار ببندد. تأکید می‌کنم اکنون دیگر بحث گسترش تولید و اشتغال در میان نیست بحث حفظ اشتغال در سطح پیش از شیوع کروناست. دولت باید کمک کند مشارکت مردم در اقتصاد که در اثر کرونا کاهش یافته دوباره افزایش یابد. در اقتصاد ایران مشارکت مردم ۳۰ درصد است. در نظر بگیرید در کشور امریکا مشارکت ۶۰ درصد است طبیعی است که آن اقتصاد لطمه بیشتری از این وضعیت می‌بیند و راه دشوارتری در پیش رودارد.

■ **آیا در کرونافرستی برای احیای روابط خارجی ایران می‌بینید؟**
 این موضوع بر می‌گردد به اعتمادی که مردم به دولت از خود نشان می‌دهند. اگر دولت کار خود را بدرستی انجام دهد، به عبارتی هم در ارائه حمایت‌های خود شفاف باشد و هم کارآمد و به این ترتیب سرمایه اجتماعی خود را ارتقا دهد می‌تواند با جهان ارتباط بهتری برقرار کند. با توجه به تحریم‌هایی که ایران درگیر آن بوده‌ است و گرفتارهایی که از این طریق گریبان اقتصاد ایران را گرفته‌ است، حالا فرصتی وجود دارد که جهان خارج از امریکا و انگلستان، با ایران روابط بهتری برقرار کنند. امریکا و انگلستان را مستثنی کردم چون به نظر من ایران هر کاری بکند این دو کشور به خاطر سیاست‌ها و منافع خود با ایران سازگاری نخواهند کرد. ولی به هر حال می‌توان زمینه‌هایی فراهم کرد که با کشورهای دیگر روابط

بهتری برقرار کرده و حمایت‌های آنها را جلب کنیم. ■ **عده‌ای درباره آمارهایی که تریبون‌های رسمی ایران در خصوص میزان مبتلایان به کرونا ارائه می‌کنند تشکیک ایجاد می‌کنند. البته در این زمینه برخی کشورهای دیگر هم وضعیت مشابهی دارند. چقدر آمارهای رسمی کشورها قابل اتکامی‌دانید؟**

مستولان ایرانی باید توضیحات تکمیلی را درباره آمارهایی که در زمینه کرونا اعلام کرده‌اند، به شهروندانش ارائه کنند. ماجرا از این قرار است که تعدادی از کسانی که مبتلا می‌شوند هرگز توسط دولت شناسایی نمی‌شود. ممکن است خود افراد هم هیچ وقت متوجه نشوند که مبتلا شده‌اند و این موضوعی است که برای همه کشورها صدق می‌کند. ایران باید تعداد بیشتری از افراد را تست کند تا هم آمار دقیق‌تری از میزان مبتلایان به کرونا را ارائه کند و هم محیط کار افرادی را که می‌خواهند به کار برگردند، ایمن‌تر کند. چندی پیش وضعیت ابتلا به کرونا در یکی از کشتی‌های گردشگری به‌نام «Diamond princess» بررسی شد که ۳۷۱ نفر مسافر و خدمه داشت. تست کرونا به روی همه آنها انجام و مشخص شد از میان مسافران کشتی ۷۱۲ نفر مبتلا به کرونا بوده‌اند. در حالی‌که حدوداً ۴۶ درصد از آنها تقریباً هیچ نشانه‌ای از بیماری را در خود بروز ن داده بودند. در نتیجه همین بررسی‌ها مشخص شدن نهفته بودن بیماری در بسیاری از افراد، امریکایی‌ها هم چندی پیش اعلام کردند که ممکن است تعداد مبتلایان شاید تا ۱۰ برابر بیشتر از آمارای باشد که دولت ارائه می‌کند. واقعیتی است که دولت‌ها دیگر دنیا هم آمار دقیق‌ی از اینکه تعداد مبتلایان دقیقاً در چه سطحی است ندارند ولی این موضوع را لحاظ کرده‌اند که احتمالاً آمار بیماریانی که تست نشده ولی مبتلا بوده‌اند بیشتر از آن مواردی باشد که ارائه می‌کنند. به‌همین دلیل است که وقتی دانشگاه امریکایی جانز هاپکینز می‌خواهد آمار مبتلا به بیماری کرونا را اعلام کند، یادآور می‌شود که بین تعداد افرادی که ابتلای آنها به کرونا اثبات شده و کل افرادی که کرونا دارند ولی شناسایی نشده‌اند، تفاوت وجود دارد.اطلاعات حاکی از آن است که به ازای هر نفری که ابتلای آن به کرونا اثبات می‌شود بین ۱۰ تا ۲۰ نفر دیگر هم مبتلا می‌شوند که شناسایی نشده‌اند. این مسأله فقط مربوط به ایران نیست. بنابراین در همه کشورها تعداد مبتلایان بیش از آن چیزی است که دولت‌ها اعلام می‌کنند و این موضوعی است که دولت ایران می‌تواند از آن استفاده کند. دولت ایران می‌تواند با تست بیشتر افراد آمارهایش را تعدیل کند و در همین راستا اعتماد عمومی بیشتری را جلب کند. یکی از کشورهایی که در این زمینه خوب عمل کرده، آلمان است. آلمان با تست بیشتر و بیشتر افراد به تعداد دقیق‌تری از مبتلایان خود دست یافته‌ است و این می‌تواند به جلب اعتماد مردم کشورش کمک کند. به‌نظر من هیچ ایرادی ندارد که تعداد مبتلایان در کشورى بالا باشد. اتفاقاً هر قدر تعداد مبتلایان بالاتر باشند، نشان دهنده این است که به ابتلای ۶۰ درصد از بیماران نزدیک‌تر شده‌ایم و این می‌تواند باعث امیدواری باشد که به پایان آسیب‌های ناشی از گسترش بیماری نزدیک‌تر می‌شویم. موضوعی که اهمیت دارد و برای کشورها حیثیتی تلقی می‌شود، نرخ مرگ و میر مبتلایان است که می‌دانیم از کشوری به کشور دیگر متفاوت است. دراین مورد نیز دولت ایران می‌تواند سریع‌تر آمارها را گردآوری کند. چرا که طبق دستور اسلام افرادی که فوت می‌شوند باید سریع‌تر دفن شوند و بنابراین آمار آنها سریع‌تر به دست می‌آید ولی مثلاً در کشوری مانند انگلستان این‌طور نیست و ممکن است در ثبت آمار مرگ و میریکی دوهفته تأخیر بیفتد. البته باید بگوئیم مسأله ارائه نشدن آمار دقیق و انتقادی که این بابت به دولت می‌شود در بسیاری از کشورهای جهان صدق می‌کند. اکنون انگلستان هم متهم به کم‌گویی در آمارهای مربوط به مرگ و میر ناشی از کرونا است. بسیاری از مستولان این کشور متهم هستند که مرگ و میر بخشی از جمعیتی که بر اثر کرونا جان خود را از دست می‌دهند بنا به دلایل دیگری بجز ابتلای به کرونا ذکر می‌کنند و تلاش دارند با این اقدامات نرخ واقعی مرگ و میر ناشی از کرونا در این کشور را کمتر نشان دهند.

■ **به بوریس جانسون هم انتقادات گسترده‌ای وارد شد. عمدتاً از این نظر که وی از ابتدای ورود بیماری آن را جدی نگرفت و کشور انگلستان را با مشکلات جدی روبه‌رو کرد. چه تحلیلی دارید؟**
 به‌نظر من رفتار بوریس جانسون در قیاس با سایر سیاستمداران اروپایی سهل‌انگارانه‌تر بود. درست است که این بیماری نخست به ایتالیا و اسپانیا وارد شد و در آنجا تعداد بیشتری را درگیر کرد ولی هم مستشرقانی می‌توانست از تجربیات این کشورها استفاده کند. با این حال بوریس جانسون در ابتدا این بیماری را جدی نگرفت و اقدامات برای مبارزه علیه این بیماری در انگلستان به تأخیر افتاد که نتایج ناخوشایندى به همراه داشت و دیدیم شخص بوریس جانسون هم به بیماری کرونا مبتلا شد. در نهایت باید بگوئیم که سیاست‌های درست دولت‌ها در برابر این بیماری این است که برای مبارزه با آن زودتر به میان بیایند، تست‌ها را در سطح وسیع به کار گرفته و آمار مربوط به بیماری را هم شفاف اعلام کنند. در بعد سیاستگذاری اقتصادی هم باید شناسایی دقیق گروه‌های آسیب‌پذیر؛ هم در معیشت و هم در شغل انجام شده و حمایت‌های لازم از آنها صورت بگیرد. باید به‌دنبال آن بود که مشارکت اقتصادی افراد را بالا ببریم. ضمن اینکه برنامه‌ها نیاز به بر دباری مردم دارد و بر دباری مردم هم مستشرقان جلب اعتماد آن‌ها است. سیاستگذار در شرایط کنونی وظیفه دارد بیش از هر زمانی با مردم رو راست و شفاف باشد و اطمینان بدهد که در افاق شخصی و با تدابیری که اندیشیده شده و همکاری که مردم خواهند کرد وضعیت بتدریج بهبود خواهد یافت.

ابلاغ مجوز واردات ماشین‌آلات راه سازی با عمر کمتر از ۵ سال

گمرک ایران مصوبه واردات ماشین‌آلات راه سازی با عمر کمتر از ۵ سال را ابلاغ کرد. این ابلاغیه از سوی مدیر کل دفتر واردات گمرک، مصوبه هیأت دولت به گمرکات دولتم در خصوص تمدید ورود ماشین‌آلات راه‌سازی و معدنی تا ترخیص این ماشین‌آلات تا پایان سال جاری با ارز بازار ثانویه بانک مرکزی مجاز است. /**تسنیم**

احتمال کاهش ۱۵ درصدی صادرات به عراق

عضو اتاق بازرگانی ایران گفت: اگرچه ممکن است تا پایان سال بخشی از کاهش تجارت با عراق به دلیل کرونا جبران شود، اما در مجموع رشد تجارتنی نسبت به سال گذشته پیش‌بینی نشده و حتی ممکن است شاهد کاهش ۱۵ درصدی در حجم معاملات بین دو کشور باشیم. علی شریعتی با اشاره به کاهش صادرات در چند ماه گذشته به این کشور گفت: چنانچه مصرف لبنیات در داخل کشور نیز کاهشى بوده، در کشور عراق نیز مصرف محصولاتى چون شیرینی، شکلات و لبنیات رو به کاهش است. از سوی دیگر صادرات کالاهای دیگری مانند پودر و مواد ضد عفونی‌کننده و وایتکس به دلیل نیاز داخلی ممنوع شده و همه این عوامل صادرات به عراق را کاهش داده است. به گفته وی حدود یک هفته است که عراق از قرنظینه کامل خارج شده و برخی مغازه‌ها به‌صورت نیمه وقت آغاز به‌کار کرده‌اند. عضو اتاق بازرگانی ایران ابراز امیدواری کرد که در روزهای ماه مبارک رمضان، شاهد اوج صادرات به بازار عراق باشیم. /**ایرنا**

توزیع برنج وارداتی با ارز ۴۲۰۰ تومانی فقط با نظارت دولت

بر اساس بخشنامه گمرک، همه برنج‌های وارداتی با ارز ۴۲۰۰ تومانی بایستی در شبکه‌های تحت نظارت دولت عرضه شوند.

مدیر کل دفتر واردات گمرک ایران در بخشنامه‌ای به گمرکات اجرایی، با اشاره به نحوه ترخیص برنج‌های تأمین ارز شده و مکانته دبیر کارگروه تنظیم بازار در خصوص عرضه برنج‌های هندی و پاکستانی تأمین ارز شده در شبکه‌های تحت نظارت دولت، تأکید کرد گمرکات اجرایی پس از اخذ نظر سازمان حمایت مبنی بر دریافت ما به التفاوت ریالی و ارائه حواله توزیع صادره توسط کارگروه تنظیم بازار اقدام لازم را انجام دهند. /**تسنیم**

رشد اجاره بها زیر خط تورمی است

نایب رئیس اتحادیه املاک تهران با پیش‌بینی رشد معیار اجاره بها (زیر خط تورم) در سال ۹۹، گفت: شش سال گذشته که مسکن تجربه رشد صددرصدی را داشت، اجاره بها تا سقف ۳۰ درصد رشد کرد. البته امسال پیش‌بینی می‌کنیم که رشد اجاره بها به مرز تورم نخواهد رسید و زیر خط تورم خواهد بود. حسام عقیلابی گفت: بازار مسکن چه در حوزه اجاره و چه خرید و فروش است تورم و افزایش قیمت‌ها مواجه است اما افزایش قیمت‌ها مانند سال گذشته جهشی و سونامی‌گونه نیست، نایب رئیس اتحادیه املاک تهران عدم توازن در عرضه و تقاضا را عامل اصلی روند صعودی قیمت مسکن دانست و گفت: از طرفی تسهیلات بانکی در اختیار خریداران مسکن قرار نمی‌گیرد و همین موضوع باعث مستاجر ماندن جمعیت بیشتری می‌شود، در مناطقی که عدم توازن بین عرضه و تقاضا وجود دارد رشد اجاره بها نیز بیشتر خواهد بود. وی گفت: رشد قیمت مسکن در شش ماهه نخست امسال تدریجی و قابل قبول و نزدیک نرخ تورم اعلامی از سوی مرکز آمار کشور است و با جهش قیمت‌ها حداقل در شش ماه نخست سال مواجه نیستیم اما لازم است که دولت فوراً برای اجاره ششین‌ها بسته‌های حمایتی در نظر بگیرد. /**ایرنا**

معتقدند اگر روابط تجاری گسترده‌ای میان کشورها وجود نداشت ممکن بود هرگز شیوع آن تا این سطح گسترده نشود. در حالی که من این استدلال را غلط می‌دانم چرا که این ویروس با سطح روابط بسیار اندک هم قابل انتقال است. برای مثال امریکا به محض اینکه متوجه شد این ویروس ممکن است از چین وارد کشورش شود، بلافاصله جلوی ورود مسافر چینی به کشور را گرفت ولی مسأله این بود که مثلاً دولت نمی‌توانست جلوی ورود افراد چینی که اقامت امریکا را دارند بگیرد. با این حال در نهایت نیز این ویروس نه از چین بلکه از اروپا به نیویورک آمد. به این دلیل که سطح روابط اقتصادی بین اروپا و امریکا بسیار بالاست.

دولت امریکا چگونه می‌توانست مقابل عبور و مرور افراد اروپایی با کشورش را بگیرد؟ در عین حال این ویروس از امریکا به مکزیک منتقل شد و... در نهایت می‌خواهم بگوئیم نمی‌شود مانع رفت‌وآمد افراد ساکن کشورها یا یکدیگر شد. نتیجه‌گیری می‌این است که در نهایت نمی‌توان با قطع رابطه با کشورهای دنیا مثلاً مانع ورود بیماری به کشور شد ولی باید در تعامل با کشورها هوشیارانه رفتار کرد تا از فواید این ارتباطات

بیشتر بهره برد. طبیعی است که اگر واکسن این بیماری در ایران، ایتالیا، اسپانیا و... کشف شود، از فواید مربوط به آن همه بهره خواهیم برد. واضح است که در چنین شرایطی همکاری بسیار بهتر از تک‌کاری است. در مورد مسائل تجاری هم این موضوع صدق می‌کند. مثلاً وقتی کشوری از مواد اولیه بهره می‌برد در حالی که کشور دیگری به آن نیاز دارد چرا باید جلوی این مبادله را گرفت؟

■ **برگردیم به عملکرد دولت‌ها. اشاره‌ای کردید به عملکرد بهتر کشور آلمان در مهار بیماری نسبت به بسیاری از کشورهای جمله کشورهای اروپایی از جمله انگلستان.**

می‌دانیم که این دو کشور سیاست‌های خدمات رفاهی متفاوتی ارائه می‌دهند. اگر قرار باشد نمره‌ای به عملکرد انواع مدل دولت‌ها چه از بعد سیاست‌های مبارزه با بیماری، چه از بعد سیاست‌های کاهش تبعات اقتصادی بدهید، در مجموع نمره بهتر از آن کشورها با اقتصاد آزاد، کشورهایی مانند سوئیس، دانمارک و کشورهای با

مدل اقتصاد دولتی چگونه خواهد بود؟

لازم است تأکید کنم که تاکنون فقط می‌توان درباره عملکرد دولت‌ها در مرحله اول شیوع بیماری سخن